2025/1451

16.7.2025

SKLEP SVETA (SZVP) 2025/1451

z dne 15. julija 2025

v podporo prizadevanjem za preprečevanje in boj proti nedovoljenemu širjenju in trgovini z osebnim in lahkim orožjem (SALW) in pripadajočim strelivom ter proti njunemu učinku v Amerikah – tretja faza

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji ter zlasti člena 28(1) in člena 31(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) V strategiji EU iz leta 2018 zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo z naslovom „Zaščita orožja, varnost za državljane“ (v nadaljnjem besedilu: strategija EU SALW) so določene smernice za ukrepanje Unije na področju osebnega in lahkega orožja.

(2) Na regionalni ravni so v okviru strategije EU SALW Unija in njene države članice zavezane, da drugim državam pomagajo izboljšati upravljanje in varnost državnih zalog, in sicer z okrepitvijo nacionalnih zakonodajnih in upravnih okvirov ter okrepitvijo institucij, ki urejajo zakonito dobavo in upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva za obrambne in varnostne sile.

(3) V strategiji EU SALW je navedeno, da si bo Unija prizadevala za sinergije z zadevnimi ameriškimi državami in regionalnimi organizacijami pri zmanjševanju nedovoljenega širjenja osebnega in lahkega orožja ter trgovine z njim, da bi se zmanjšalo oboroženo nasilje in kazniva dejanja.

(4) Organizacija ameriških držav je sekretariat Medameriške konvencije zoper nedovoljeno proizvodnjo in trgovino s strelnim orožjem, strelivom, eksplozivi in drugim povezanim materialom (CIFTA) ter usklajuje in izvaja regionalne pobude v boju proti nedovoljenemu osebnemu in lahkemu orožju v Amerikah.

(5) Unija je Organizacijo ameriških držav pred tem podpirala s sklepoma Sveta (ZSVP) 2018/2010 ([1]) in (SZVP) 2022/847 ([2]) v podporo dejavnostim za boj proti nedovoljenemu širjenju in trgovini z osebnim in lahkim orožjem in pripadajočim strelivom ter proti njunemu učinku v Latinski Ameriki in na Karibih –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

1. V okviru izvajanja strategije EU SALW, je namen tega sklepa obravnavati oboroženo nasilje v Amerikah. V ta namen Unija financira projekt, opisan v Prilogi, katerega cilj je boj proti nedovoljenemu širjenju strelnega orožja in streliva ter nedovoljeni trgovini z njima ter preprečevanje uporabe strelnega orožja v močno prizadetih skupnostih.

2. Cilji tega sklepa so:

(a) okrepiti regulativne okvire za obravnavanje nedovoljene trgovine s strelnim orožjem v Amerikah;

(b) povečati izmenjavo znanja in informacij o nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in nedovoljenem širjenju osebnega in lahkega orožja v Amerikah;

([1]) Sklep Sveta (SZVP) 2018/2010 z dne 17. decembra 2018 v podporo boju proti nedovoljenemu širjenju in trgovini z osebnim in lahkim orožjem in pripadajočim strelivom ter proti njunemu učinku v Latinski Ameriki in na Karibih v okviru strategije EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo: „Zavarujmo orožje, zaščitimo ljudi“ (UL L 322, 18.12.2018, str. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/2010/oj).

([2]) Sklep Sveta (SZVP) 2022/847 z dne 30. maja 2022 v podporo prizadevanjem za preprečevanje in boj proti nedovoljenemu širjenju in trgovini z osebnim in lahkim orožjem (SALW) in pripadajočim strelivom ter proti njunemu učinku v Amerikah (UL L 148, 31.5.2022, str. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/847/oj).

(c) izboljšati državne zmogljivosti za upravljanje življenjskega cikla osebnega in lahkega orožja ter streliva, da se zmanjša tveganje preusmerjanja na nedovoljen trg;

(d) okrepiti nacionalne sisteme za sistematično sledenje nedovoljenemu osebnemu in lahkemu orožju;

(e) zmanjšati dejavnike tveganja, povezane z oboroženim nasiljem na ravni skupnosti, in

(f) okrepiti podregionalno sodelovanje z razvojem in izvajanjem podregionalnega načrta za strelno orožje.

3. Projekt je podrobno opisan v Prilogi k temu sklepu.

Člen 2

1. Za izvajanje tega sklepa je odgovoren visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (VP).

2. Tehnična izvedba projekta iz člena 1 se zaupa Organizaciji ameriških držav.

3. Organizacija ameriških držav opravlja svoje naloge pod pristojnostjo VP. V ta namen VP sklene potrebne dogovore z Organizacijo ameriških držav.

Člen 3

1. Referenčni finančni znesek za izvajanje projekta, ki ga financira Unija, je 4 055 956 EUR.

2. Odhodki, financirani z referenčnim zneskom iz odstavka 1, se upravljajo v skladu s postopki in pravili, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije.

3. Komisija nadzira pravilno upravljanje odhodkov iz odstavka 2. V ta namen z Organizacijo ameriških držav sklene ustrezen sporazum o financiranju. V sporazumu o financiranju se določi, da mora Organizacija ameriških držav zagotoviti prepoznavnost prispevka Unije, sorazmerno njegovemu obsegu.

4. Komisija si prizadeva sporazum o financiranju iz odstavka 3 skleniti v čim krajšem času po začetku veljavnosti tega sklepa. Svet obvesti o kakršnih koli težavah v tem postopku in mu sporoči datum sklenitve sporazuma o financiranju.

Člen 4

1. VP poroča Svetu o izvajanju tega sklepa na podlagi rednih opisnih poročil, ki jih pripravi Organizacija ameriških držav. Ta poročila so podlaga za ocenjevanje, ki ga izvede Svet.

2. Komisija poroča o finančnih vidikih projekta iz člena 1.

Člen 5

1. Ta sklep začne veljati na dan sprejetja.

2. Ta sklep preneha veljati 36 mesecev po datumu sklenitve sporazuma o financiranju iz člena 3(3). Vendar pa preneha veljati šest mesecev po datumu začetka veljavnosti, če v navedenem obdobju ni sklenjen noben sporazum.

V Bruslju, 15. julija 2025

Za Svet

predsednica

K. KALLAS

PRILOGA

Projekt v podporo prizadevanjem za preprečevanje in boj proti nedovoljenemu širjenju in trgovini z osebnim in lahkim orožjem (SALW) in pripadajočim strelivom ter proti njunemu učinku v Amerikah –

Tretja faza

1. **Ozadje**

Ameriki ostajata regija z največ nasilja na svetu, to pa ima visoko gospodarsko, socialno in človeško ceno, kar vpliva zlasti na najranljivejše prebivalstvo. Glede na zadnjo globalno študijo o umorih iz leta 2021 je bila v tej regiji zabeležena najvišja regionalna stopnja umorov s 15 umori na 100 000 prebivalcev, medtem ko je svetovno povprečje 5,8 umora na 100 000 prebivalcev ([1]). Čeprav je bil pri zmanjševanju stopnje umorov dosežen napredek – leta 2017 je ta znašala 17,2 umora na 100 000 prebivalcev ([2]) – se v Amerikah še vedno zgodi eden od treh umorov po vsem svetu. Poleg tega je skoraj 70 % teh umorov storjenih s strelnim orožjem ([3]). Zato je bistveno okrepiti zmogljivost latinskoameriških in karibskih držav za spopadanje z oboroženim nasiljem.

K oboroženemu nasilju v regiji prispeva več dejavnikov. Nedovoljeno širjenje orožja in streliva, zlasti v povezavi z veliko neenakostjo, socialno izključenostjo, slabim dostopom do javnih storitev in metod mirnega reševanja sporov, ogroža varnost skupnosti. Poleg tega stabilnost latinskoameriških in karibskih držav ogrožajo organizirane kriminalne združbe, ki trg nedovoljenega orožja oskrbujejo prek nezakonitih poti, na katerih izrabljajo prepustne meje in nezadosten nadzor nad zakonito verigo strelnega orožja in streliva. Da bi se učinkovito lotili oboroženega nasilja v Amerikah, je treba pri celostnih politikah dati prednost nadzoru nad nedovoljenimi tokovi strelnega orožja in streliva ter obravnavanju dejavnikov tveganja na ravni skupnosti z dvotirnim pristopom, ki obravnava tako ponudbo nedovoljenega strelnega orožja in streliva kot povpraševanje po njem.

V regiji je že vzpostavljen okvir za okrepitev nadzora nad življenjskim ciklom strelnega orožja in streliva. Medameriška konvencija proti nedovoljeni proizvodnji in trgovini s strelnim orožjem, strelivom, eksplozivi in drugimi sorodnimi materiali (CIFTA), ki jo je leta 1997 podpisalo in ratificiralo 31 držav iz Amerik, ostaja ključni mehanizem za regionalno sodelovanje pri preprečevanju, zatiranju in izkoreninjenju nedovoljene proizvodnje strelnega orožja, streliva in eksplozivov ter trgovine z njimi. CIFTA določa pravno zavezujoče obveznosti v zvezi z upravljanjem strelnega orožja in streliva v vsej njuni življenjski dobi, namenjene omejevanju preusmerjanja od zakonitih uporabnikov in obravnavanju nedovoljene trgovine s strelnim orožjem. Prizadevanja za izvajanje določb konvencije je treba okrepiti. Kljub vladnim prizadevanjem je v regiji še ogromno izzivov pri izvajanju teh politik, s katerimi bi zagotovili, da imajo dostop do strelnega orožja in streliva samo pooblaščeni uporabniki.

Prvi izziv je pomanjkanje podatkov, ki bi omogočili razumevanje nians tega pojava v posameznih državah in opredelitev vrzeli v institucionalnih zmogljivostih. Države tudi nimajo ustrezne zakonodaje, človeških virov in opreme za nadzor zakonite trgovine s strelnim orožjem in strelivom ter njihove zakonite uporabe. Čeprav je označevanja strelnega orožja več, je zmogljivost sistemov za vodenje evidenc omejena. Večina sistemov je še vedno v papirni obliki ali so razdrobljeni in ne omogočajo povezovanja podatkov. Ko civilist ali zasebno varnostno podjetje pridobi dovoljenje za posedovanje strelnega orožja, ni pristojne enote ali osebja, ki bi preverjalo izpolnjevanje pogojev za izdajo dovoljenja. Nadzor nad zalogami v državni lasti je prav tako ohlapen. Vojaške in varnostne sile ne izvajajo sistematično protokolov upravljanja zalog, kar povečuje verjetnost preusmerjanja strelnega orožja in streliva na nedovoljeni trg, pa tudi tveganje nenačrtovanih eksplozij v skladiščnih prostorih.

Strelno orožje in strelivo je tudi razmeroma enostavno preusmeriti med mednarodnimi prenosi. Organi za izdajanje dovoljenj, carinski in mejni organi nimajo na voljo kanalov, prek katerih bi lahko komunicirali v realnem času in sledili dejanskemu pretoku blaga. Ker ni opreme, vključno z rentgenskimi napravami, in obmejno osebje ni ustrezno usposobljeno, so postopki preverjanja in preprečevanje nezakonitega vstopa skritega strelnega orožja in streliva oteženi.

([1]) UNODC, Global Study on Homicide (Globalna študija o umorih), 2023, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf.

([2]) UNODC, Global Study on Homicide (Globalna študija o umorih), 2019, https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html.

([3]) UNODC, Global Study on Homicide (Globalna študija o umorih), 2023, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf.

Tudi odziv kazenskega pravosodja ni zadosten. Nekatere države še vedno nimajo specializiranih enot za preiskovanje in pregon nedovoljene trgovine s strelnim orožjem. Ker ni protokolov in virov za preiskovanje odvzetega strelnega orožja, se ustavljajo kazenske preiskave, s katerimi bi lahko izsledili izvor strelnega orožja, ga povezali z več kraji izvršitve kaznivih dejanj in razkrili mreže nedovoljene trgovine.

Države tudi nimajo zmogljivosti za upravljanje ponudbe strelnega orožja in streliva, s čimer bi zagotovile, da bi imeli dostop do njiju samo pooblaščeni uporabniki. Prav tako so omejene institucionalne zmogljivosti za obravnavanje nedovoljenega povpraševanja po strelnem orožju in strelivu ter dejavnikov tveganja, ki onemogočajo kulturo miru na ravni skupnosti.

Za spopadanje s temi izzivi Oddelek za javno varnost Organizacije ameriških držav (DPS/OAS) od leta 2019 s financiranjem Evropske unije (Sklep Sveta SZVP 2018/2010 in Sklep Sveta SZVP 2022/847) v okviru Programa pomoči za nadzor orožja in streliva (PACAM) latinskoameriškim in karibskim državam zagotavlja celovito tehnično pomoč pri krepitvi njihovih politik za obravnavanje in preprečevanje trgovine s strelnim orožjem in strelivom. PACAM je operativni mehanizem Organizacije ameriških držav (OAS), s katerim OAS svoje države članice podpira pri obravnavanju oboroženega nasilja, tako da krepi njihove zmogljivosti za spoštovanje in izvajanje določb mednarodnih instrumentov, kot so Medameriška konvencije proti nedovoljeni proizvodnji in trgovini s strelnim orožjem, strelivom, eksplozivi in drugim povezanim materialom (CIFTA), akcijski program ZN o osebnem in lahkem orožju (UN-PoA) in Pogodba o trgovini z orožjem (PTO). PACAM podpira države članice OAS na njihovo zahtevo, in to z večplastnim pristopom:

— zakonodajna podpora za izboljšanje normativnega okvira za strelno orožje;

— prilagojena, na potrebah temelječa in trajnostna tehnična pomoč in krepitev zmogljivosti na različnih področjih upravljanja strelnega orožja in streliva v vsej njuni življenjski dobi;

— spodbujanje preventivnih pobud za krepitev odpornosti skupnosti proti oboroženemu nasilju z metodologijo OASIS in za omejitev nepooblaščenega dostopa do strelnega orožja.

Z izvajanjem obeh sklepov Sveta SZVP so bili od januarja 2019 do julija 2024 v regiji doseženi pomembni rezultati, ki 28 državam Latinske Amerike in Karibov koristijo prek različnih komponent:

— oblikovanje srednjeameriškega časovnega načrta za preprečevanje nedovoljenega širjenja strelnega orožja in streliva ter trgovine z njima, ki so ga srednjeameriške države sprejele februarja 2025;

— zakonodajna pomoč sedmim državam, da se okrepi normativni okvir za strelno orožje;

— izvedba usposabljanja o dobrih praksah in standardih glede fizične zaščite in upravljanja zalog, označevanja in evidentiranja strelnega orožja ter uničenja strelnega orožja in streliva za več kot 3 400 članov nacionalnega osebja iz 28 držav;

— podpora 16 državam pri označevanju strelnega orožja, vključno z donacijami naprav za označevanje;

— uničenje več kot 219 ton streliva in 85 000 kosov osebnega in lahkega orožja, ki so bili zaseženi, zastareli ali presežni v šestih državah;

— varnostne izboljšave 16 skladišč strelnega orožja in streliva v osmih državah;

— razvoj programske opreme za kontrolo inventarja strelnega orožja in streliva za institucionalne zaloge, ki jo uporablja 15 institucij v 9 državah;

— razvoj mehanizma za regionalno komuniciranje za zakonite prenose strelnega orožja in streliva, vključno z nacionalno rešitvijo za države, ki za vodenje postopkov izdajanja dovoljenj še vedno uporabljajo sisteme v papirni obliki;

— izboljšanje življenjskih veščin pri 2 600 ogroženih mladih iz Hondurasa in Peruja s pomočjo obšolskih orkestrov in zborov;

— ustanovitev referenčnega centra za žrtve nasilja, storjenega s strelnim orožjem, v Hondurasu, ki je zagotovil psihosocialno podporo več kot 160 ljudem in organiziral dejavnosti ozaveščanja;

— izvedba usposabljanja na področju preprečevanja nasilja in pomoči žrtvam za več kot 300 deležnikov skupnosti iz Salvadorja, Hondurasa in Peruja;

— sodelovanje več kot 2 800 državljank in državljanov iz Hondurasa in Peruja v dejavnostih ozaveščanja in dogodkih za preprečevanje nasilja za spodbujanje kulture miru.

Zahvaljujoč sodelovanju z Evropsko unijo, je bil v regiji dosežen precejšen napredek pri obravnavanju trgovine s strelnim orožjem. Nekatere države so sodelovale v regionalnih komponentah projekta, kot so mehanizmi usklajevanja in delavnice, v jedrni skupini držav pa je bil učinek širši.

Kljub temu napredku je treba državam še naprej zagotavljati dolgoročno pomoč, da bodo obdržale dobre prakse. Izkušnje DPS/OAS so pokazale, da je stalna, prilagojena, tehnična in operativna podpora, ki temelji na potrebah, na dolgi rok bistvena za to, da se zagotovi sistematično izvajanje kompleksne politike, kot je nadzor nad strelnim orožjem, in nacionalna odgovornost zanjo. V tej novi fazi bo upoštevan pomen dolgoročnih strategij za zagotavljanje smiselnih in trajnostnih sprememb varnostnih politik in razmer.

Tretja faza bo vključevala nove elemente, ki bodo temeljili na napredku, doseženem v prvi in drugi fazi, kot je ciljno usmerjena pomoč za izboljšanje praks sledenja ter preprečevanje uporabe strelnega orožja in incidentov v šolah. V teh petih letih smo ustvarili razmere za uvedbo teh novih elementov, pri katerih je potreben neposreden in tesen odnos z vladnimi organi ter odprt dialog o njihovih izzivih in potrebah. Zato tretja faza ne bo prispevala le k trajnostnosti pomoči, ponujeni v zadnjih petih letih, temveč bo z njo narejen tudi nov korak naprej v boju proti oboroženemu nasilju v Amerikah.

2. **Tehnični pristop**

V tej fazi bo DPS/OAS še naprej sledil celostnemu pristopu, ki združuje strategije za preprečevanje oboroženega nasilja in nadzor nad strelnim orožjem, da bi s petimi specifičnimi cilji obravnavali nedovoljeno ponudbo strelnega orožja in streliva ter povpraševanje po njem:

1. **Okrepitev regulativnih okvirov za obravnavanje nedovoljene trgovine s strelnim orožjem v Amerikah**

Poudarek ene od komponent ukrepa je na krepitvi nacionalnih pravnih okvirov, tako da se zagotovi, da bodo podpirali operativne dejavnosti nadzora nad strelnim orožjem in vključevali vse obvezne določbe mednarodnih predpisov. To vključuje večjo razpoložljivost standardov in smernic glede ključnih vidikov preprečevanja oboroženega nasilja ter upravljanja strelnega orožja in streliva v vsej njuni življenjski dobi ter lažji dostop do njih za nacionalne organe in tehnično osebje.

DPS/OAS je v prejšnji fazi pripravil tri nove smernice (Uničenje osebnega in lahkega orožja, Fizična zaščita in upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter Preprečevanje nasilja na podlagi spola, storjenega z zlorabo strelnega orožja), ki jih je odobril posvetovalni odbor v okviru CIFTA in so bile vključene v dopolnilno dokumentacijo za pomoč pri uporabi konvencije. V tej fazi bo DPS/OAS ta prizadevanja nadaljeval z razvojem smernic CIFTA glede programov prostovoljne predaje orožja ter varnostnih in zaščitnih standardov za zasebna varnostna podjetja. Te teme so za regijo zelo pomembne. V močno prizadetih skupnostih krožijo velike količine strelnega orožja, zato je treba ozaveščati o tveganjih, ki jih predstavlja, in spodbujati k njegovi predaji, da bi se spodbujala kultura miru in mirno reševanje sporov. Poleg tega se v Latinski Ameriki in na Karibih še naprej širijo zasebna varnostna podjetja, pri čemer več milijonov oboroženih varnostnikov zagotavlja različne varnostne storitve. Da bi zmanjšali preusmerjanje in zlorabo strelnega orožja v posesti zasebnih varnostnih podjetij, je ključno regulirati njihovo uporabo strelnega orožja in streliva.

Poleg tega bomo razširili in še naprej oglaševali platformo znanja o strelnem orožju za celotno zahodno poloblo, ki je bila razvita v drugi fazi. Pri tej platformi gre za centralizirano zbirko informacij in podatkov o trgovini s strelnim orožjem v Amerikah. Na njej je javno okolje s knjižnico relevantnih publikacij in iskalno orodje, ki uporabnikom omogoča filtriranje standardov glede na interes (kot so področje uporabe, raven priporočila itd.). Za registrirane uporabnike iz držav pa je na voljo tudi zasebno okolje, ki vključuje forum za izmenjavo informacij, imenik organov in orodje za elektronsko predložitev dvoletnih poročil o izvajanju CIFTA. Te informacije so nato na voljo na preglednih ploščah, namenjenim oceni zmogljivosti države in vrzeli pri izvajanju konvencije.

2. **Večja izmenjava znanja in informacij o nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in nedovoljenem širjenju osebnega in lahkega orožja v Amerikah**

Glede na to, da je za boljše razumevanje značilnosti nedovoljene trgovine s strelnim orožjem v regiji in opredelitev glavnih vrzeli v institucionalnih zmogljivostih potrebno stalno generiranje podatkov, je cilj DPS/OAS povečati razpoložljivost orodij za ustvarjanje znanja v okviru CIFTA. Nacionalnemu osebju bomo na treh podregionalnih seminarjih ponudili usposabljanje o tem, kako zbirati in sistematizirati podatke o trgovini s strelnim orožjem. Poleg tega bo državam zagotovljena individualizirana podpora za pomoč pri izpolnjevanju in predložitvi vprašalnika o izvajanju CIFTA, ki vključuje specifične spremenljivke za oceno državnih zmogljivosti na podlagi razpoložljivih referenčnih vrednosti (vključno s CIFTA, MOSAIC, IATG in drugimi standardi).

V partnerstvu z UNIDIR bomo z uporabo njihove metodologije opravili poglobljeno analizo državnih zmogljivosti za upravljanje življenjskega cikla osebnega in lahkega orožja ter streliva. Ta analiza bo državam omogočila izvajanje ciljno usmerjenih strategij za odpravo ugotovljenih vrzeli.

3. **Izboljšanje državne zmogljivosti za upravljanje življenjskega cikla osebnega in lahkega orožja ter streliva, da se zmanjša tveganje preusmerjanja na nedovoljeni trg**

DPS/OAS bo na operativni ravni še naprej krepil nacionalne zmogljivosti za upravljanje institucionalnih zalog ter zmanjševanje tveganja izgube, kraje ter preusmeritve orožja in streliva. To bo vključevalo usposabljanje in ciljno usmerjeno pomoč na področju fizične zaščite in upravljanja zalog, vključno z varnostjo, zaščito, knjigovodstvom, skladiščenjem, prevozom in ravnanjem z orožjem in strelivom ter uničenjem zaseženega, presežnega ali zastarelega strelnega orožja in streliva. Kar zadeva fizično zaščito in upravljanje zalog, bomo za usposabljanje nacionalnih upravljavcev o oceni razmer na območjih skladišč še naprej uporabljali metodologijo, razvito v prejšnjih fazah. Glede na ocenjene potrebe bomo izvedli manjše izboljšave infrastrukture in varnosti teh skladiščnih območij. Poleg tega bomo še naprej zagotavljali celovito pomoč pri postopkih uničenja, ponujali opremo, mentorstvo in usposabljanje ter certificiranje, da bi zagotovili skladnost z mednarodnimi standardi. Ta tehnična pomoč bo vključena v dejavnosti za krepitev zmogljivosti (usposabljanje, seminarji, delavnice) za trajnostno upravljanje orožja in streliva v vsej njuni življenjski dobi.

4. **Okrepitev nacionalnih sistemov za sistematično sledenje nedovoljenega osebnega in lahkega orožja**

S podporo, ki je bila na voljo v prejšnjih fazah, zlasti pri označevanju in vodenju evidenc, so bile ugotovljene precejšnje vrzeli v praksah sistematičnega sledenja in sistemih upravljanja informacij. Te vrzeli ovirajo zmožnost uradnikov organov odkrivanja in pregona za odkrivanje vzorcev nedovoljene trgovine, preprečevanje preusmerjanja in krepitev sodelovanja med državami. Da bi rešili to vprašanje in izboljšali odnose, vzpostavljene z organi, DPS/OAS v tretji fazi uvaja novo komponento, katere cilj je okrepiti nacionalne sisteme za sistematično sledenje nedovoljenega osebnega in lahkega orožja. Ta pobuda se bo izvajala v partnerstvu z Interpolom, ki ima na tem področju bogate izkušnje z organi odkrivanja in pregona. Ta komponenta vključuje regionalni seminar za spodbujanje izmenjave informacij med latinskoameriškimi in karibskimi državami o sistematičnem sledenju. Pilotno bomo izbrani državi zagotovili tudi celovito tehnično pomoč, vključno z oblikovanjem protokola za odvzeto strelno orožje, s standardnimi operativnimi postopki, delovnimi postopki in procesi za zagotovitev triaže, sledenja in preiskovanja odvzetega strelnega orožja (ob upoštevanju prednostnih meril za sledenje in preiskovanje), ter napotili projektno skupino, ki bo nacionalnemu osebju na izbranem vzorcu pomagala pri izvajanju protokola in sledenju strelnega orožja. To vključuje pripravo obveščevalnih poročil v podporo policijskemu delu.

5. **Zmanjšanje dejavnikov tveganja, povezanih z oboroženim nasiljem, na ravni skupnosti**

DPS/OAS bo še naprej sledil celostnemu pristopu k preprečevanju nasilja, storjenega s strelnim orožjem, na ravni skupnosti, pri čemer bodo skupine z visokim tveganjem v usmerjenih politikah obravnavane kot žrtve in storilci oboroženega nasilja. To vključuje izvajanje metodologije OASIS, ki jo uporablja DPS/OAS, v eni državi, ki predvideva obšolske glasbene tečaje, da bi ogroženi mladi izboljšali življenjske veščine; nudenje psihosocialne podpore in spodbujanje dejavnosti ozaveščanja skupnosti prek referenčnega centra za žrtve oboroženega nasilja ter usposabljanje deležnikov skupnosti o preprečevanju oboroženega nasilja. Drug poudarek tretje faze bo na preprečevanju nasilja, povezanega s strelnim orožjem, v šolah z zagotavljanjem usposabljanja za izobraževalce in šolsko osebje o strategijah preprečevanja, posredovanju in pomoči žrtvam nasilja, povezanega s strelnim orožjem. To bodo dopolnjevale delavnice, namenjene predvsem novinarjem in vplivnežem, da bi se izboljšalo poročanje o nasilju, povezanem s strelnim orožjem, s ciljem preprečiti nadaljevanje in posnemanje takih primerov. Prav tako bomo še naprej gradili na napredku, doseženem v drugi fazi, z zagotavljanjem usposabljanja za vodje usposabljanj s ciljem razširjati znanje in dobre prakse na področju preprečevanja nasilja na podlagi spola, ki vključuje strelno orožje. Glede na predhodno delo v drugi fazi pa bomo ponudili tudi tehnično pomoč pri kampanjah ozaveščanja in programih prostovoljne predaje orožja, da bi zmanjšali nedovoljeno kroženje strelnega orožja v močno prizadetih skupnostih.

6. **Okrepitev podregionalnega sodelovanja z razvojem in izvajanjem podregionalnega časovnega načrta za strelno orožje**

DPS/OAS je v drugi fazi sodelovanja v sodelovanju z UNLIREC in srednjeameriškim integracijskim sistemom (SICA) uspešno oblikoval srednjeameriški časovni načrt za preprečevanje nedovoljenega širjenja strelnega orožja in streliva ter trgovine z njima. V tretji fazi bo DPS/OAS vzpostavil mehanizem spremljanja v podporo izvajanju srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje, h kateremu je pozvala Generalna skupščina Organizacije ameriških držav ([4]). Struktura mehanizma spremljanja bo opredeljena s sodelujočimi državami ob upoštevanju pridobljenih izkušenj in dobrih praks v okviru drugih časovnih načrtov, vključno z naslednjim:

— vzpostavitev okvira spremljanja in vrednotenja za časovni načrt, vključno z določitvijo kontaktnih točk za spremljanje in vrednotenje ter razvojem spletne platforme za poročanje držav o napredku, doseženem pri časovnem načrtu;

— pomoč državam pri zbiranju izhodiščnih ocen, vključno s tehnično podporo pri usposabljanju držav o uporabi okvira spremljanja in vrednotenja, ter podpora pri zbiranju potrebnih podatkov;

— organizacija letnih srečanj držav po sprejetju časovnega načrta;

— redna srečanja izvajalskih partnerjev, vladnih organov in donatorjev (ločeno in skupaj);

— nacionalne delavnice in tehnična pomoč državam pri pripravi nacionalnih akcijskih načrtov ob upoštevanju splošnih ciljev časovnega načrta, vključno z usposabljanjem, ozaveščanjem in individualnim mentorstvom za države.

V tretji fazi bo DPS/OAS zagotovil napredek pri ključnih elementih mehanizma spremljanja, kot so organizacija letnega srečanja, oblikovanje okvira spremljanja in vrednotenja ter podpora nekaterim državam pri izhodiščnih ocenah in nacionalnih akcijskih načrtih. DPS/OAS si bo prizadeval tudi za dodatne donatorske prispevke, da se okrepi okvir za izvajanje srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje.

Glede na to, da so andske države (Bolivija, Kolumbija, Ekvador in Peru) izrazile interes, da se vprašanje trgovine s strelnim orožjem zaradi specifičnih potreb te podregije (na katero vpliva lokalna dinamika tolp, tokov drog in nezakonitega rudarjenja) obravnava z bolj usklajenim in celostnim pristopom, bo DPS/OAS v tretji fazi tudi začel proces oblikovanja andskega časovnega načrta za strelno orožje. V tej začetni fazi bomo na nacionalnih in regionalnih delavnicah s predstavniki vlad opredelili potrebe in prednostne naloge držav ter pripravili osnutek časovnega načrta. Prizadevali si bomo tudi poiskati druge vire financiranja, ki bi dopolnjevali vire Evropske unije, in doseči sprejetje časovnega načrta v tretji fazi.

Povzetek in pristop k izvajanju

Cilj ukrepa je z obravnavanjem teh različnih področij zadostiti potrebam držav ter obenem spodbujati dolgoročne in trajnostne spremembe. Dejavnosti za okrepitev nadzora nad strelnim orožjem in zmanjšanje ponudbe strelnega orožja bodo dopolnjevali preventivni ukrepi za zmanjšanje povpraševanja v skupnostih, ki so močno prizadete zaradi oboroženega nasilja.

DPS/OAS bo prek PACAM usklajeval in izvajal ukrep v sodelovanju z drugimi agencijami in nacionalnimi organi. DPS/OAS bo z uporabo političnih forumov in komunikacijskih kanalov OAS opredelil države, ki potrebujejo podporo, in z njimi sodeloval pri oblikovanju prilagojenih načrtov pomoči. V okviru tega projekta bo uporabljen pristop, ki bo specifičen in prilagojen posameznim državam, ob upoštevanju, da se potrebe in vrzeli razlikujejo. Vse države ne bodo prejele podpore v vseh komponentah projekta, namesto tega bo DPS/OAS še naprej uporabljal uspešno metodologijo PACAM: evidentiranje potreb, vključevanje organov, oblikovanje načrtov pomoči in napotitev misij. DPS/OAS bo sodeloval tudi v usklajevalnih mehanizmih za preprečevanje podvajanja dela, kot je nadaljnja podpora karibskim državam prek karibskega časovnega načrta za strelno orožje.

([4]) „27. pozvati, naj Sekretariat za večdimenzionalno varnost (SMS) prek DPS in v okviru Programa pomoči za nadzor nad orožjem in strelivom (PACAM), ki je prostovoljni program: a) podpre oblikovanje in izvajanje srednjeameriškega časovnega načrta za preprečevanje nedovoljene trgovine z orožjem in strelivom ter njegovega širjenja v sodelovanju s SICA in Regionalnim centrom Združenih narodov za mir, razoroževanje in razvoj v Latinski Ameriki in na Karibih (UNLIREC), vključno z vzpostavitvijo mehanizma za spremljanje napredka in spodbujanje učinkovitega usklajevanja med vladami, izvajalskimi partnerji in donatorji;“ (AG/RES. 3009 – LIII-O/23, sprejeto 23. junija 2023)

Vidik spola in človekovih pravic

Glede na to, da oboroženi spopadi različno vplivajo na ranljive osebe, bo tudi v tretji fazi upoštevan vidik spola in človekovih pravic. To med drugim pomeni vključevanje žensk na vseh ravneh izvajanja projektov in spodbujanje enake udeležbe žensk v projektnih dejavnostih. Dejavnosti za preprečevanje nasilja bodo usmerjene v potrebe žensk in deklic v zvezi z varnostjo in zaščito v njihovih skupnostih ter njihovo sodelovanje pri iskanju rešitev za te izzive. Poleg tega bodo nekatere komponente usmerjene izključno v obravnavanje nasilja na podlagi spola.

7. **Splošni cilj**

Okrepitev zmogljivosti latinskoameriških in karibskih držav za boj proti oboroženemu nasilju v regiji z nadzorom nad širjenjem strelnega orožja in streliva ter nedovoljeno trgovino z njima ter s preprečevanjem uporabe strelnega orožja v močno prizadetih skupnostih.

8. **Opis strategij projektnih ukrepov**

Cilj št. 1: okrepiti regulativne okvire za obravnavanje nedovoljene trgovine s strelnim orožjem v Amerikah

Dejavnosti

— tehnična pomoč državam pri pregledu zakonodaje in normativnega okvira, ob upoštevanju mednarodnih standardov, notranja harmonizacija pooblastil ter vključevanje vidika spola;

— oblikovanje smernic CIFTA za razvoj, načrtovanje, izvajanje in vrednotenje prostovoljnih programov predaje orožja;

— oblikovanje smernic CIFTA s priporočili za standarde varnosti in zaščite, ki jih morajo spoštovati zasebna varnostna podjetja, da bi se preprečilo preusmerjanje osebnega in lahkega orožja ter streliva na nedovoljeni trg;

— razširjanje platforme znanja o strelnem orožju za zahodno poloblo, vključno z optimiziranim iskalnim orodjem za olajšanje dostopa do standardov in smernic CIFTA (ki so bili oblikovani v drugi fazi).

Rezultati

— zakonodajna pomoč za izboljšanje nacionalnega normativnega okvira za strelno orožje – ob upoštevanju mednarodnih standardov in vidika spola – zagotovljena vsaj trem državam v regiji;

— večja razpoložljivost regionalnih orodij za podporo državam pri vseh vidikih nadzora nad strelnim orožjem (na ravni ponudbe in povpraševanja) z razvojem in dajanjem na voljo: (i) smernic CIFTA za razvoj, načrtovanje, izvajanje in vrednotenje prostovoljnih programov predaje orožja; ter (ii) smernic CIFTA o varnostnih in zaščitnih praksah za zasebna varnostna podjetja, ki uporabljajo strelno orožje;

— platforma znanja o strelnem orožju za celotno zahodno poloblo razširjena in posredovana deležnikom v regiji.

Cilj št. 2: povečati izmenjavo znanja in informacij o nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in nedovoljenem širjenju osebnega in lahkega orožja v Amerikah

Dejavnosti

— celovita ocena zmogljivosti države za upravljanje življenjskega cikla osebnega in lahkega orožja ter streliva (ob upoštevanju metodologije UNIDIR za izhodiščno oceno za upravljanje orožja in streliva);

— izvajanje vprašalnika CIFTA za opredelitev zmogljivosti države za upravljanje, preprečevanje, nadzor in pregon nedovoljene trgovine s strelnim orožjem;

— usposabljanje nacionalnega osebja za zbiranje in sistematizacijo podatkov o nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in nedovoljenem širjenju osebnega in lahkega orožja ob upoštevanju vidika spola.

Rezultati

— izhodiščna ocena UNIDIR za upravljanje orožja in streliva, izvedena v eni od držav v regiji;

— vprašalnik CIFTA, uporabljen v regiji, pri čemer je vsaj 60 % držav pogodbenic CIFTA predložilo svoje odgovore;

— priprava, objava in posredovanje poročila s ključnimi ugotovitvami iz uporabe vprašalnika CIFTA;

— trije virtualni podregionalni seminarji (Srednja Amerika, Južna Amerika in Karibi), na katerih je sodelovalo vsaj 20 udeležencev, so bili izvedeni za ozaveščanje nacionalnega osebja na visoki ravni o orodjih za zbiranje podatkov o nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in nedovoljenem širjenju orožja ter o tehnikah in strategijah za izboljšanje zbiranja in sistematizacije podatkov.

Cilj št. 3: izboljšati državne zmogljivosti za upravljanje življenjskega cikla osebnega in lahkega orožja ter streliva, da se zmanjša tveganje preusmerjanja na nedovoljeni trg

Dejavnosti

— razvoj in izvajanje specializiranega usposabljanja za nacionalno osebje na področju upravljanja orožja in streliva, vključno s fizično zaščito in upravljanjem zalog, označevanjem in vodenjem evidenc, kampanjami za prostovoljno predajo orožja ter uničenjem osebnega in lahkega orožja ter streliva, ob upoštevanju mednarodnih standardov in dobrih praks;

— zagotavljanje mednarodnega certificiranja za napredno odstranjevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev (EOD-3) nacionalnemu osebju v partnerstvu s španskim ministrstvom za obrambo;

— tehnična in materialna pomoč ter certificiranje nacionalnih postopkov uničenja zaseženega, zastarelega ali presežnega osebnega in lahkega orožja ter streliva;

— tehnična in materialna pomoč za oceno in izboljšanje infrastrukture nacionalnih skladišč osebnega in lahkega orožja ter streliva v skladu s standardi CIFTA, MOSAIC in IATG;

— izvedba ene delavnice za uporabnike programske opreme za kontrolo inventarja orožja in streliva, ki je bila razvita v prvi fazi in razširjena v drugi fazi, da bi opredelili izzive in zahteve za posodobitve;

— zagotavljanje programske opreme za kontrolo inventarja orožja in streliva nacionalnim institucijam držav članic OAS, ki to zahtevajo, vključno z usposabljanjem in podporo službe za pomoč uporabnikom;

— pilotna izvedba začetnega koncepta elektronske rešitve za mehanizem za regionalno komuniciranje za zakonite prenose strelnega orožja in streliva (MCTA), ki je bil razvit v drugi fazi;

— razvoj neobveznih modulov mehanizma za regionalno komuniciranje za zakonite prenose strelnega orožja in streliva (MCTA) ter dodatnih funkcionalnosti ob upoštevanju povratnih informacij pilotnih držav;

— podpora uvedbi nacionalnega sistema izdajanja dovoljenj za nadzor izvoza/uvoza v državah, ki je bil razvit v drugi fazi, vključno s prilagajanjem nacionalnim standardom in postopkom.

Rezultati

— vsaj 50 000 kosov osebnega in lahkega orožja in 100 ton streliva, ki je bilo presežno, zastarelo in/ali zaseženo, uničenih s pomočjo in/ali certificiranjem projekta;

— vsaj 400 nacionalnih uslužbencev iz 10 držav se je usposabljalo in izboljšalo svoje znanje o uporabi dobrih praks na področju upravljanja orožja in streliva;

— vsaj 30 nacionalnih uslužbencev iz 10 držav članic OAS, certificiranih v EOD-3, v partnerstvu s španskim ministrstvom za obrambo;

— izboljšana varnost institucionalnih zalog v vsaj petih nacionalnih skladiščih osebnega in lahkega orožja ter streliva v regiji;

— okrepljene zmogljivosti za inventar osebnega in lahkega orožja in streliva ter odgovornost zanju v zalogah nacionalnih institucij z izboljšanjem in posredovanjem programske opreme za kontrolo inventarja orožja in streliva;

— povečanje zmogljivosti vsaj treh držav članic OAS za nadzor mednarodnih prenosov osebnega in lahkega orožja ter streliva z namestitvijo nacionalnega sistema izdajanja dovoljenj;

— mehanizem za regionalno komuniciranje za zakonite prenose strelnega orožja in streliva (MCTA), v celoti razvit in preizkušen s strani držav članic OAS.

Cilj št. 4: vzpostaviti ali okrepiti nacionalne sisteme za sistematično sledenje nedovoljenega osebnega in lahkega orožja

Dejavnosti

— izvajanje podregionalnih delavnic za izmenjavo informacij o dobrih praksah za sledenje nedovoljenega osebnega in lahkega orožja;

— razvoj nacionalnih protokolov za odvzem strelnega orožja, da se omogoči sistematično sledenje in preiskovanje odvzetega strelnega orožja v partnerstvu z Interpolom;

— tehnična pomoč nacionalnim organom pri identifikaciji in sledenju odvzetega strelnega orožja ter pridobivanju obveščevalnih informacij za posredovanje ustreznim preiskovalnim enotam;

— ocena glavnih vrzeli v sistemih vodenja evidenc in zbiranju podatkov, ki ovirajo domače in mednarodno sledenje odvzetega strelnega orožja, ter zagotavljanje tehnične pomoči in virov za okrepitev ali vzpostavitev teh nacionalnih sistemov/podatkovnih zbirk ob upoštevanju ugotovljenih vrzeli;

— tehnična in materialna pomoč pri označevanju in vodenju evidenc, zlasti tistim državam članicam, ki so bile deležne pomoči v prejšnjih fazah sodelovanja z Evropsko unijo.

Rezultati

— povečanje zmogljivosti v eni državi članici OAS za sledenje odvzetega osebnega in lahkega orožja z razvojem protokola za odvzem strelnega orožja, zagotavljanjem tehnične pomoči pri sledenju strelnega orožja ter izboljšanjem sistemov in opreme, potrebnih za nacionalno in mednarodno sledenje;

— en regionalni seminar z vsaj 20 udeleženci, namenjen razširjanju dobrih praks, okvirov za sledenje CIFTA (vključno z imenovanjem kontaktnih točk za sledenje) in izmenjavi informacij;

— pomoč petim nacionalnim institucijam držav članic OAS pri izboljšanju zmogljivosti za označevanje in vodenje evidenc.

Cilj št. 5: zmanjšati dejavnike tveganja, povezane z oboroženim nasiljem, na ravni skupnosti

Dejavnosti

— zagotavljanje vsakodnevnih obšolskih dejavnosti za krepitev življenjskih spretnosti ogroženih mladih z metodologijo OASIS v eni državi članici OAS;

— vzpostavitev referenčnega centra za psihosocialno podporo žrtvam oboroženega nasilja v vsaj eni žariščni skupnosti v eni državi članici OAS;

— usposabljanje oblikovalcev politik na lokalni ravni, vladnih uradnikov, ponudnikov storitev, izobraževalcev, staršev in pripadnikov civilne družbe o preprečevanju nasilja, storjenega z uporabo strelnega orožja;

— razvoj in ponudba regionalnega izobraževalnega programa usposabljanja (z množičnim odprtim spletnim tečajem in usposabljanjem za vodje usposabljanja) za izobraževalce, šolske uradnike in druge organe o tem, kako obravnavati in preprečevati uporabo strelnega orožja v šolah;

— usposabljanje osebja nacionalnega javnega sektorja (s hibridnim pristopom z moduli v živo in množičnim odprtim spletnim tečajem) o preprečevanju nasilja na podlagi spola z uporabo strelnega orožja;

— izvajanje delavnic z novinarji in digitalnimi vplivneži za ozaveščanje o dejavnikih tveganja za nasilje, povezanega s strelnim orožjem, ter poziv k ukrepanju v zvezi s prekinitvijo in preprečevanjem nasilja;

— tehnična in materialna pomoč eni državi članici OAS pri razvoju in izvajanju programov ozaveščanja o tveganjih in prostovoljne predaje orožja v izbranih skupnostih.

Rezultati

— vsaj 300 ogroženih mladih (vključno z mladimi, ki so v navzkrižju z zakonom) iz sodelujočih skupnosti je izboljšalo svoje življenjske spretnosti z usposabljanjem in vsakodnevnimi dejavnostmi po pouku;

— en referenčni center za psihosocialno podporo žrtvam nasilja, storjenega s strelnim orožjem, ustanovljen v eni skupnosti, ki nudi (i) individualizirano psihosocialno podporo vsaj 100 osebam, ki so preživele nasilje, in/ali osebam, ki jim grozi, da bodo sodelovale v oboroženem nasilju ali ga izkusile; ter (ii) tematske delavnice o preprečevanju nasilja in dejavnosti ozaveščanja v šolski skupnosti in lokalnih prostorih za udeležbo;

— vsaj 200 oblikovalcev politik na lokalni ravni, vladnih uradnikov, ponudnikov storitev, izobraževalcev, staršev in pripadnikov civilne družbe usposobljenih za preprečevanje oboroženega nasilja;

— vsaj 150 izobraževalcev, šolskih uradnikov in drugih povezanih nacionalnih organov usposobljenih za obravnavanje in preprečevanje uporabe strelnega orožja v šolah;

— vsaj 150 vladnih uradnikov in pripadnikov civilne družbe usposobljenih za preprečevanje nasilja na podlagi spola, storjenega z zlorabo strelnega orožja, vključno s 15 osebami, usposobljenimi za multiplikatorje znanja na tečaju usposabljanja za vodje usposabljanja;

— vsaj 25 novinarjev in digitalnih vplivnežev je povečalo ozaveščenost o dejavnikih tveganja, povezanih z oboroženim nasiljem, in sicer s sodelovanjem na delavnici o preprečevanju nasilja, povezanega s strelnim orožjem;

— izobraževanje glede ozaveščanja o tveganjih in kampanje prostovoljne predaje orožja, izvedene v sodelujočih skupnostih v eni državi, kar je prispevalo k zmanjšanju povpraševanja po strelnem orožju in njegove razpoložljivosti.

Cilj št. 6: okrepiti podregionalno sodelovanje z razvojem in izvajanjem podregionalnega načrta za strelno orožje

Dejavnosti

— vzpostavitev okvira za spremljanje in vrednotenje srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje, vključno z razvojem elektronskih orodij za podporo zbiranju in analizi podatkov;

— tehnična pomoč srednjeameriškim državam v zvezi s spremljanjem in ocenjevanjem časovnega načrta, vključno s podporo pri opravljanju izhodiščnih ocen, usposabljanjem nacionalnega osebja za uporabo okvira spremljanja in vrednotenja ter stalno pomočjo za zbiranje potrebnih podatkov;

— izvedba enega letnega srečanja držav, donatorjev in izvajalskih partnerjev srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje v živo;

— izvedba virtualnih srečanj izvajalskih partnerjev, vladnih organov in donatorjev (ločeno in skupaj) dvakrat na leto;

— izvedba nacionalnih delavnic in tehnične pomoči za srednjeameriške države za pripravo nacionalnih akcijskih načrtov ob upoštevanju splošnih ciljev načrta, vključno z usposabljanjem in individualnim mentorstvom za države.

Rezultati

— okvir spremljanja in vrednotenja srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje, ki so ga razvile in odobrile sodelujoče države;

— izhodiščna ocena izvedena v vsaj 50 % sodelujočih srednjeameriških držav;

— eno letno srečanje v okviru srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje v živo;

— šest virtualnih srečanj v okviru srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje, izvedenih z izvajalskimi partnerji, vladnimi organi in donatorji;

— vsaj 40 % držav, ki sodelujejo v srednjeameriškem časovnem načrtu za strelno orožje, ima pripravljene in odobrene nacionalne akcijske načrte;

— osnutek andskega časovnega načrta strelno orožje, pripravljen in dogovorjen z andskimi državami.

9. **Trajanje**

Celotna tretja regionalna faza bo predvidoma trajala 36 mesecev.

10. **Subjekt, zadolžen za tehnično izvajanje**

Tehnično izvajanje tega programa je zaupano Oddelku za javno varnost generalnega sekretariata Organizacije ameriških držav (DPS/OAS). DPS/OAS je v edinstvenem položaju, ko gre za zagotavljanje podpore državam v Amerikah, saj ima dvojno vlogo tehničnega sosekretariata CIFTA ter tehničnega in operativnega organa OAS za to področje. V tej funkciji ima DPS/OAS rezultate pri izvajanju projektov in programov v podporo državam članicam OAS pri izpolnjevanju njihovih obveznosti za zagotovitev varnosti nacionalnih zalog strelnega orožja, uvedbi zakonodajnih ukrepov, da bi se nedovoljena proizvodnja in trgovina s strelnim orožjem kriminalizirala in bi se uvedlo obvezno označevanje strelnega orožja ter izmenjevale informacije o sledenju in vzorcih nedovoljene trgovine z drugimi podpisnicami CIFTA. Nobena druga podregionalna organizacija, ki zajema celotno območje Amerik, nima takega političnega vpliva, tehničnega strokovnega znanja ali geografskega dosega, potrebnega za podporo in pomoč vsem ameriškim državam.

V tretji fazi se bo DPS/OAS še naprej usklajeval in sodeloval z drugimi institucijami in organizacijami. Od prve faze so bila vzpostavljena strateška partnerstva s subjekti, ki podpirajo latinskoameriške in karibske države, da bi se izognili podvajanju prizadevanj in čim bolj povečali učinkovitost ukrepa. Ti partnerji vključujejo Regionalni center Združenih narodov za mir, razorožitev in razvoj v Latinski Ameriki in na Karibskem otočju (UNLIREC), Urad Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC), Inštitut Združenih narodov za raziskave na področju razoroževanja (UNIDIR), Izvedbeno agencijo Karibske skupnosti za kriminal in varnost (CARICOM IMPACS), Medameriški obrambni odbor, svetovalno skupino za upravljanje s strelivom pri Mednarodnem centru za humanitarno odstranjevanje min v Ženevi (AMAT-GICHD) in Interpol.

11. **Ustreznost**

— **Regionalna ustreznost**

Kljub znatnemu napredku pri utrjevanju demokracije in doseganju socialno-ekonomskega razvoja se latinskoameriške in karibske države še naprej soočajo z velikimi izzivi pri spodbujanju varnosti svojih državljanov in skupnosti. Javna varnost ali pomanjkanje javne varnosti je pomembna prednostna naloga tako za državljane kot za vladne organe v regiji. Ameriki ostajata eno najbolj nasilnih območij na svetu, pri čemer so strokovnjaki kot ključna dejavnika tveganja, ki prispevata k visoki stopnji smrtonosnega nasilja, opredelili razpoložljivost strelnega orožja in neomejen dostop do njega. To vprašanje se še zaostruje zaradi vse večje izpopolnjenosti in kompleksnosti organiziranih kriminalnih združb, ki so razširile svoje dejavnosti in zdaj prevladujejo na trgu nedovoljene trgovine z orožjem. Te skupine so prešle z vertikalnih struktur na omrežne organizacije, kar je povečalo učinkovitost in donosnost njihovih nezakonitih dejavnosti ter povečalo izzive pri identifikaciji in preiskovanju storilcev kaznivih dejanj.

Jasno je, da imata nedovoljena trgovina s strelnim orožjem in njegova razpoložljivost velik učinek v regiji, kar je eden glavnih izzivov za regionalno in svetovno varnost. To se odraža v več političnih in pravnih zavezah, ki so jih sprejele države v regiji, vključno z:

— ratifikacijo konvencije CIFTA in drugih mednarodnih instrumentov, kot sta PTO in Protokol o strelnem orožju;

— dejavnim sodelovanjem v prostovoljnih okvirih, kot sta UN-PoA in globalni okvir za upravljanje konvencionalnega streliva v vsej njuni življenjski dobi;

— sprejetjem karibskega in srednjeameriškega časovnega načrta za strelno orožje.

V CIFTA je določenih več obveznosti za države pogodbenice, vključno z določitvijo pristojnosti za kazniva dejanja, obveznim označevanjem strelnega orožja, vodenjem evidenc za sledenje, izboljšanjem nadzora nad prenosom, ukrepi za preprečevanje preusmerjanja in meddržavnim sodelovanjem. Drugi akcijski načrt CIFTA krepi cilje držav pogodbenic CIFTA na teh področjih v skladu z akcijskim programom ZN in Protokolom o strelnem orožju. Ta projekt izkorišča ta okvir za zagotavljanje tehnične pomoči državam pri operacionalizaciji zavez in določb iz teh pogodb, zlasti CIFTA.

— **Uskladitev s prednostnimi nalogami Evropske unije**

Cilji, dejavnosti in pričakovani rezultati tega projekta so usklajeni s cilji in pristopom strategije EU „Zaščita orožja, varnost za državljane“ ([5]) ob upoštevanju večstranske perspektive za spodbujanje sodelovanja v vseh regijah sveta. S partnerstvom z OAS bo ta ukrep še naprej spodbujal sinergije med EU in OAS ter posledično med Evropo in Amerikama za zmanjšanje oboroženega nasilja in kriminalnih dejavnosti. Ta ukrep bo zlasti spodbujal delo Evropske unije v regiji s ciljno usmerjeno podporo državam, ki so močno prizadete zaradi širjenja in prekomernega kopičenja osebnega in lahkega orožja ter nedovoljene trgovine z njim.

Tretja faza odraža zlasti naslednje prednostne naloge strategije:

2.1. Okrepitev normativnega okvira: z dejavnostmi v okviru cilja št. 1 ukrepa naj bi zagotovili, da bodo države uskladile svojo zakonodajo z mednarodnimi standardi in imele na voljo orodja za spodbujanje izvajanja mednarodnih pogodb in konvencij;

2.2.2 Nadzor nad izvozom strelnega orožja ter pripadajočega streliva: spodbujanje nacionalnega sistema izdajanja dovoljenj in mehanizma za regionalno komuniciranje za zakonite prenose strelnega orožja in streliva v zvezi s ciljem št. 3 obravnava pomen nadzora zakonite trgovine, da bi se izognili preusmerjanju na nedovoljeni trg;

2.2.3 Varno upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva: cilj št. 3 zajema vrsto dejavnosti, osredotočenih na fizično zaščito in upravljanje zalog, vključno z usposabljanjem uradnikov ter tehnično in materialno pomočjo za izboljšanje praks in objektov v skladu z mednarodnimi standardi MOSAICS in IATG;

2.2.4 Odgovorno odstranjevanje osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva: cilj št. 3 vključuje usposabljanje, materialno pomoč, nadzor in certificiranje za postopke uničenja strelnega orožja in streliva v državah, ki za to zaprosijo;

2.2.5 Medsektorska vprašanja: v okviru vseh ciljev ukrepa bomo spodbujali rešitve in strategije za obravnavanje nedovoljene trgovine s strelnim orožjem s celovitim pristopom, vključno z medsektorskimi vprašanji, kot sta upoštevanje vidika spola in uporaba informacijske tehnologije.

Poleg tega je ta ukrep usklajen tudi z Akcijskim načrtom EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem za obdobje 2020–2025 ob upoštevanju njegovih štirih določenih prednostnih nalog:

— Prednostna naloga 1: varovanje zakonitega trga in omejitev preusmerjanja

— Prednostna naloga 2: razvoj boljših obveščevalnih podatkov

— Prednostna naloga 3: naraščajoči pritisk na kriminalne trge

— Prednostna naloga 4: okrepitev mednarodnega sodelovanja

Številne dejavnosti in pričakovani rezultati tega ukrepa bodo prispevali k zmanjšanju preusmerjanja od državnih in nedržavnih pooblaščenih uporabnikov (kot je zagotavljanje tehnične pomoči pri fizični zaščiti in upravljanju zalog, označevanju in uničenju) ter k povečanju učinkovitosti ukrepov za obravnavanje nedovoljene trgovine s strelnim orožjem s spodbujanjem celovite strategije sledenja za organe odkrivanja in pregona. Poleg tega Evropska unija z ukrepom povečuje podporo, ki je na voljo Amerikama, in obseg svojega programa mednarodnega sodelovanja. Kot je bilo že omenjeno, sta Ameriki regija, ki je najbolj prizadeta zaradi nasilja, povezanega s strelnim orožjem, kar ogroža varnost ne le v regiji, temveč ima škodljive posledice v drugih delih sveta, vključno z Evropo, kot so medregionalne poti nedovoljene trgovine s strelnim orožjem in nedovoljene migracije zaradi nestabilnosti Amerik.

Cilji, dejavnosti in pričakovani rezultati tega projekta so tesno usklajeni s cilji in pristopom strategije EU „Zaščita orožja, varnost za državljane“ ([6]) ob poudarjanju večstranske perspektive za spodbujanje sodelovanja v vseh regijah. S partnerstvom z OAS bo ta pobuda še naprej ustvarjala sinergije med EU in OAS ter posledično med Evropo in Amerikama za zmanjšanje oboroženega nasilja in kriminalnih dejavnosti. Ta projekt bo posebej poudaril delo Evropske unije v regiji, in sicer z zagotavljanjem ciljno usmerjene podpore državam, ki so močno prizadete zaradi širjenja in prekomernega kopičenja osebnega in lahkega orožja ter nedovoljene trgovine njim.

([5]) „Zaščita orožja, varnost za državljane“: strategija EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo, ki jo je Svet sprejel 19. novembra 2018.

([6]) „Zaščita orožja, varnost za državljane“: strategija EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo, ki jo je Evropski svet sprejel 19. novembra 2018

Tretja faza odraža naslednje prednostne naloge strategije EU:

Okrepitev normativnega okvira: namen dejavnosti cilja št. 1 je zagotoviti, da države uskladijo svojo zakonodajo z mednarodnimi standardi in imajo potrebna orodja za izvajanje mednarodnih pogodb in konvencij.

Nadzor nad izvozom strelnega orožja in streliva: cilj št. 3 spodbuja nacionalne sisteme izdajanja dovoljenj in mehanizme za regionalno komuniciranje za zakonite prenose strelnega orožja in streliva ter obravnava pomen nadzora zakonite trgovine, da bi preprečili preusmerjanje na nedovoljeni trg.

Varno upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva: cilj št. 3 vključuje dejavnosti, osredotočene na fizično zaščito in upravljanje zalog, vključno z usposabljanjem uradnikov ter zagotavljanjem tehnične in materialne pomoči za izboljšanje praks in objektov v skladu z mednarodnimi standardi, kot so MOSAICS in IATG.

Odgovorno odstranjevanje osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva: cilj št. 3 vključuje usposabljanje, materialno pomoč, nadzor in certificiranje za postopke uničenja strelnega orožja in streliva v državah, ki zaprosijo za tako podporo.

Medsektorska vprašanja: v okviru vseh ciljev ukrep spodbuja celovite rešitve za obravnavanje nedovoljene trgovine s strelnim orožjem, ki vključujejo medsektorska vprašanja, kot sta upoštevanje vidika spola in uporaba informacijske tehnologije.

Ta ukrep je usklajen tudi z Akcijskim načrtom EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem za obdobje 2020–2025, ki določa štiri prednostne naloge:

varovanje zakonitega trga in omejitev preusmerjanja: cilj dejavnosti in pričakovanih rezultatov je zmanjšati preusmerjanje od državnih in nedržavnih pooblaščenih uporabnikov s tehnično pomočjo pri fizični zaščiti in upravljanju zalog, označevanju in uničenju.

razvoj boljših obveščevalnih podatkov: celovita strategija sledenja, ki jo spodbuja ta ukrep, bo povečala učinkovitost ukrepov, ki obravnavajo trgovino s strelnim orožjem, s strani organov odkrivanja in pregona.

naraščajoči pritisk na kriminalne trge: ta ukrep z obravnavanjem nedovoljene trgovine z osebnim in lahkim orožjem ter krepitvijo sodelovanja z organi odkrivanja in pregona prispeva k naraščajočemu pritisku na kriminalne trge.

okrepitev mednarodnega sodelovanja: ta ukrep krepi podporo, ki je na voljo Amerikama, in razširja agendo EU za mednarodno sodelovanje. Na regijo Amerik močno vpliva nasilje, povezano s strelnim orožjem, ki ogroža varnost in ima škodljive posledice po vsem svetu, vključno z medregionalnimi potmi nedovoljene trgovine s strelnim orožjem in nedovoljenimi migracijami zaradi regionalne nestabilnosti.

Z obravnavanjem teh prednostnih nalog projekt prispeva k zmanjšanju nasilja, povezanega s strelnim orožjem, v Amerikah ter krepi regionalno in mednarodno varnost, kar dokazuje zavezanost EU spodbujanju stabilnosti in varnosti v vseh regijah.

12. **Poročanje**

DPS/OAS bo pripravil redna poročila v skladu z dogovorjenim sporazumom o prenosu pooblastil.